

Mária és Márta

A
református
nők lapja

Megjelenik negyedévente

m a g a z i n

XXII.
évfolyam,
2023 / 4

Van ideje?

Ideje van.

Az ige mellett

Mindennek rendelt ideje van

(Botos Csaba)

3. oldal**Jegyzet**

Még várnak ránk (Bustya Sándor)

5. oldal**Interjú**

Derűs órák számolása

6. oldal

Hit által, türelemmel

8. oldal

(Korondi Kinga interjúi)

ElmélkedésAz Istentől kapott, a tőle rendelt és
a neki szentelt idő (Domahidi Béla)**10. oldal****Filmajánló**

Lopott idő (Székely Ferencz)

13. oldal**Irodalom**

Benedek Marcell: Az órás ajándéka

14. oldal**Portré**

Ráskay Lea (Berekméri Melinda)

16. oldal**Gyerekoldal****17. oldal****Keresztretjvény****18. oldal****Receptek****19. oldal**

Fáradtan ülök a számítógép előtt, és igyekszem összeszedni minden gondolatomat, hogy megírassam ezt a felvezetőt. Reggel óta végzem sorban a munkahelyemen hirtelen bejött feladatokat, és még csak most, délután jutottam oda, hogy azszal foglalkozzam, amit terveztem mára. S így megy ez napok, hetek, hónapok, talán évek óta. Mit csinálok rosszul? – kérdem magamtól. Túl sok feladatot vállalok, rosszul osztom be az időmet, maximalista vagyok, nem tudok nemet mondani, ilyen és hasonló gondolatok jutnak eszembe, s közben frusztrál, amikor látom, hogy másoknak sikerül nyugisan élni napjaikat. Nem vagyok egyedül ezzel a gonddal, de még ez a tudat sem boldogít, mert úgy érzem, az idő kifolyik a kezemből, múlik kegyetlenül, és tőlem telik el.

Hogy lehet jól beosztani az időt – erre Besenyey Ildikó tanárnőnek van egy megoldása. A vele készült interjút idei utolsó lapszámunkban olvashatják, amelynek témája az idő. Korondi Kinga munkatársunk Miholcsa Gyula fizikatanárral beszélgetett, aki szerint az idő nagyon bonyolult fogalom, nehéz meghatározni, elsősorban azért, mert nincs rá érzékszervünk. A Szentírás szerinti időről Botos Csaba lelképásztor elmélkedésében olvashatunk. Domahidi Béla lelképásztor az Istennek szánt idő fontosságára hívja fel figyelmünket. Az emberek többsége nagyon kevés időt szentel meg. Bustya Sándor jegyzete megvigasztalja az ilyen embert, emlékeztet arra, hogy Jézus nagy türelemmel vár. A Portré rovatban Ráskay Lea kódexmásoló apácát ismerhetjük meg. Székely Ferencz a Lopott idő című filmet ajánlja a témában, amelyet, ha keressztyén szemmel nézünk, nagyon sokat tanulhatunk belőle. A megszokott rovataink is valamilyen módon kapcsolódnak a már említett témához, a tanulságot bennük nekünk kell megtalálnunk.

Adventi időben élünk. Szeretnénk időt szentelni az elcsendesedésre, készülni karácsonyra. Az év végi munkahelyi és magánéleti mókuskerékben pörögve nem mindig sikerül az ünnepi hangolódás. Mindennek ellenére erősítsen bennünket az a tudat, időnket, mint minden mást, Isten tartja a kezében. Nekünk már csak az a feladatunk, hogy okosan gazdálkodjunk vele. Ehhez kívánok bölcsességet most és az új esztendőben!

• BORSOS MELINDA

Mindennek rendelt ideje van

Wilhelm Busch lelkipásztor egyszer nagyon sietett valahová. Belekeveredett egy többkilométeres dugóba. Nagyon elkésett, és bizony bosszankodott. Amikor megérkezett, az aznapi napilapban a következőt olvasta:

„Ha 13.00 órakor siet az ebéddel, akkor autójával már 14.15-kor frontálisan nekiszághat egy falnak, és 14.30-kor már a kórházban lehet”. Nagyon elgondolkozott: vajon nem Isten akarta figyelmeztetni? És ha nem a kórházban, esetleg a temetőben?

Szülőfalumban többször hallottam a folyton elkéső emberről: ez a saját temetéséről is le fog késni. Akkor sokat nevettem az efféle mondásokon. Onnan nem fogunk ám lekésni, de ami utána következik, arról bizony lekésheetünk, és az már nem nevetséges.

Amikor az időről beszélünk, ennek a különös fizikai fogalomnak általában van egy pár elmaradhatatlan jelzője: kevés, rohanó, elmúló stb. Mennyei Gazdánk nem véletlenül mondta Pál apostol szájával: az idők gonoszak (Ef 5,16). Ezt a jelzőt is odaragaszthatjuk: gonoszak. De miért is gonosz az idő? Mert elszalad. Nincs annál gonoszabb, aki elhiteti, hogy visszatér, és soha többé nem találkozunk vele.

Az Újszövetség eredeti nyelve sokkal jobban árnyalja az idő fogalmát: két szót használ erre. Az egyik a kronosz,

amiből származik a kronológia szavunk. A dolgok sorrendjét jelzi. Mindig akad valami tennivaló, akárcsak Tamásnak húsvét délutánján. Munkahely, család, vagy éppen a mindig jelenlévő lustaságunk. Legtöbbször nagyon komoly tennivalókra hivatkozunk. Kell-e komolyabb tennivaló a kenyérkesetnél, a családnál? Bizony ilyen komoly dolgokról szól az élet. Életünk nagy része a kronoszról szól.

A másik újszövetségi görög kifejezés a kairosz. A rendelt idő, vagy ahogyan az újszövetség többször fordítja: az alkalmas idő. Isten a kronoszból elrejtett bizonyos kairoszt, alkalmas időt. Tárzusi Saul rohan Damaszkuszba keresztyéneket összefogdosni, ám Isten másként gondolja. Ad egy soha vissza nem térő alkalmas időt, és megállítja. Saul ezt kihasználja, és Pálként, test-

vérként érkezik a városba. Többször is örömmel emlékszik erre a soha vissza nem térő alkalomra. Isten minden embernek rendel ilyen alkalmakat, amelyek soha vissza nem térnek. Boldog, aki észreveszi és kihasználja ezeket. Az irgalmas samaritánus észrevette az alkalmat, és kihasználta. Zákheus ugyancsak nyitott volt a kairoszra. Hála Istennek, 1980-ban én is beállhattam ebbe a sorba, Isten a kolozsvári klinikán úgy sarokba szorított, mint Jákobot a Jabbók révénél, és sírva ki tudtam mondani: Uram, fogadj el ilyen nagyon elesett állapotomban! Ez volt az én egyik kairoszom, amit követett még sok más.

A kárhozát egyik legnagyobb fájdalom a lesz, hogy rettenetesen fog fájni az, hogy miért nem használtam ki az alkalmakat. Az Ige arra tanít: az alkalmakat áron is megvegyétek! (Ef 5,16) Itt is a kairosz szó szerepel. Nemcsak észrevenni és kihasználni kell tehát a jó alkalmat, hanem, ha kell, még fizetni is kell érte. A legnagyobb fizetség a lemondás. Lemondok valami nemesről, fontosról a még fontosabbért. Az ördögi az egészben az, hogy a kronosz felfalja a kairoszt. Mindenki valami fontosat akar, közben lemarad a még fontosabbról. Az orosz kommunisták a börtönben azzal kínoztak egy bezárt édesanyát, hogy a kislányával akarták rávenni, hogy tagadja meg a hitét, és jöjjön haza a családjához. A család

fontos, de az üdvösség még fontosabb. Ő pedig a Legfontosabbat választotta.

Az a tapasztalat, hogy aki észreveszi a kairoszt, az alkalmas időt, annak a kronosz is másképp telik.

Huszonnégy órát kapunk mindennap ajándékba. Elszalad ez a huszonnégy óra, vagy esténként úgy fekszünk le, hogy hála Isten-

nek kihasználtam az alkalmat? Volt idő a családra, volt idő igét olvasni, volt idő pihenni, volt idő imádkozni? A kronosz rohanásba torkoll, és kimerít. Az alkalmak Isten nem hajszol minket. Ő felüdít.

Uram, add nekem a bölcsességet, hogy észrevegyem a soha vissza nem térő alkalmakat! Ámen.

Takács Zsuzsa

Az én időm

Nem akarok idegenként élni itt,
hogyan képzeljem el, hogy megfosztatom
az életemtől,

külön ünnepem lesz,
titokban vonultatja zászlóimat a szél,
a halottaknak lázító dalokat fütyülök,
míg följönnek értem a síri világból,
vagy meghívom magamat emlékezni
egy kopott vendéglőbe, ahol
örök átépítés van, lazán
lógnak a szerelékek, zsírnyomok
sötétlenek virágos tapétán
és megtámasztott talpak zsírnyoma
fénylik a szemekből fölszökő sírás,
a szájakból üvöltés párája rezeg,
nyúlós borszag karikázik
és minden belépő felejteni akar –
mint a visszajáró lélek,
aki a változást nem látja
és a töredezett aszfalton úgy jár
mint virágszőnyegen, járjak lelkesülten,
hogyan láttak szabadnak a körben álló
házak és suttogjak: egyetlen órát még
ébren hadd töltsék veletek –
az élő víz fölött
a ködön átszivárgó hang *tél van*,
kürtöli, égnek az emlékező fák,
a fehérbe omló gyertyák, égnek értem –
lesz még vakabb és hidegebb,
az időjósok távcső-szemüket arcomba
emelik, de mit nekem! hozzájuk
képest nap és hold vagyok,
hangtalanul és félelem nélkül
tekintek majd a kibontott sötétbe.
De ez az év még az enyém.

A kegyelem csillagjegyében

A következő negyedévben arra a hónapra, amelyikben születél, horoszkóp helyett egy Igét kínálunk a kegyelem csillagjegyében:

„Áldom az Urat minden időben, dicsérete mindig ajkamon van.” (Zsolt 34,2)

Január

„De én hozzád könyörgök, Uram: jó tetszésed idején, Istenem, kegyelmed sokasága szerint hallgass meg engem szabadító igazsággoddal!” (Zsolt 69,14)

Február

„Ismerem cselekedeteiteket és gondolataitokat. Eljött az idő, hogy összegyűjtsék minden népet és nyelvet, hogy eljöjjenek, és meglássák a dicsőségemet.” (Ézs 66,18)

Március

„Minden időben szeret a barát, de testvérré a nyomorúság idején válik.” (Péld 17,17)

Április

„...mert tudjátok az időt, eljött az óra, hogy az álomból felserkenjünk, mert most közelebb van hozzánk az üdvösség, mint amikor hívökké lettünk.” (Róm 13,11)

Május

„Legyetek éberek, és imádkozzatok minden időben, hogy el tudjátok kerülni mindezeket, amik bekövetkeznek, és megállhassatok az Emberfia előtt!” (Lk 21,36)

Június

„A tudatlanság idejét azért elnézte Isten, de most azt parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek.” (ApCsel 17,30)

Július

„Ne fosszátok meg magatoktól egymást, hacsak nem közös meg egyezéssel bizonyos ideig, hogy az imádkozásra jusson időtök, de azután ismét legyetek együtt, hogy a Sátán meg ne kísértse titeket,

mivelhogy magatokat nem tudjátok megtartóztatni.” (1Kor 7,5)

Augusztus

„Járuljunk azért bizalommal a kegyelem trónjához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk idejében jövő segítségül.” (Zsid 4,16)

Szeptember

„És ha Atyának hívjátok őt, aki személyválogatás nélkül ítél mindenkit cselekedetei szerint, félelemmel éljétek jövővénységeitek idejét, tudva, hogy nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg atyáitoktól örökölt hiábavaló életetekből, hanem Krisztusnak, a hibátlan és szeplőtelen báránynak a drága vérében.” (1Pt 1,17-19)

Október

„Mivel pedig Krisztus testben szenvedett, fegyverkezzetek fel ti is ugyanazzal a gondolattal, hogy aki testileg szenved, megszűnik vétkezni, hogy többé ne emberi kívánságok, hanem az Isten akaratára szerint éljétek a testben hátralevő időt.” (1Pt 4,1-2)

November

„Kelj föl, könyörülj a Sionon! Ideje, hogy könyörülj rajta, mert eljött a megszabott idő.” (Zsolt 102,14)

December

„Ezt mondta: Betelt az idő, elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!” (Mk 1,15)

Még várnak ránk

Leginkább évfordulók alkalmával veszem számba az épp lezárt, hátam mögött hagyott időszak eredményeit és veszteségeit, sikereit és kudarcait. Személyes érintettség miatt nehéz tárgyilagosan, részrehajlás nélkül megítélnem, hogy épp hol tartok. A világ elhitetné velem, hogy az átlagnál jobb és szebb, talán még sikeresebb is vagyok, és mindazt, amiben részem van, megérdemlem. *Megcsináltam*, összehoztam, mondhatnám, ha a világhoz igazodnék. De miért tenném? Jézus önmagáról és tanítványairól azt állította, hogy nem e világból valók. Ha elfogadom, vállalom, vallom, hogy nem e világból való vagyok – még ha ezzel a kijelentéssel az élehetetlen, egyről kettőre nem jutó embereket jellemzik is –, akkor nem a világ kritériumai szerint kell értékelnem az életemet.

Egy nem e világból való tanítás szerint, amelyet a természetlen fügefá példázataként ismerünk, egyetlen szempont alapján születik meg az ítélet: van-e gyümölcs a szőlőbe ültetett fügefának. Ez hát a kérdés, a kritérium, amelynek alapján saját életünket is mérlegelhetjük: termettünk-e gyümölcsöt? Naponta többször, kérdés nélkül is elhangzik a kitérő válasz.

– *Itt nem lehet, csupa szőlő közt vagyok, itt nem megfelelők a körülmények. Kevés a napfény, huzatos a hely, csapadék is épp hogy... Örülök, ha el nem pusztulok. – Hadd döntssem el én, hogy termék-e, és azt is, hogy mikor, mégiscsak az én életem! Hát nem gyönyörű a lombkoronám? Így nem vagyok értékes? – Na majd pont ezeknek fogok én teremni! Mindent megtesznek azért, hogy gyümölcsözzenek, hogy kihasználjanak, de túljárók az eszükön, ebből nem esznek! – Ha nem lehettem almafa, nem fogom azzal nevetetni magamat, hogy fügét termék! Én nem kértem az életet, azt pedig végképp nem, hogy itt éljek! – Teremjen az, akinek több jutott, többet élt, és kevesebb a gondja! – Mi ez a sietség? Messze még a szüret. Van még idő a termésre.*

Ne áltassuk magunkat! Ne tegyünk úgy, mintha nem rólunk lenne szó! Ne keressünk ürügyeket és kifogásokat! Nem elég csupán deklarálni azt, hogy keresztyének vagyunk. Arról kell felismerjék hovatartozásunkat, hogy türelmesek vagyunk, hogy távol áll tőlünk a sértődöttség és a haragtartás, hogy békességet hordozunk, hogy örülni, szeretni és megbocsátani tudunk. Ideje van komolyan venni a figyelmeztetést: a természetlen fát kívágyák. Ideje felhagyni a Pató Pál-féle „Ej, ráérünk arra még” életvitellel. Ideje van tükröt tartanunk magunk elé.

Olvasom, hogy a Szentföldön a fügefá ősszel virágzik, és tavaszra kifejlődik a gyümölcs. Amikor beérik ez a termés, már láthatók a fán az új virágrügyek. Van olyan év, hogy akár háromszor is lehet szüretelni a termését. Gyakorlatilag állandóan a gyümölcstermés bizonyos szakaszában van. Ha nem találunk rajta erre utaló jelt, az lenne a rendhagyó. Ilyen „rendetlen”, évek óta

Áprily Lajos Útravaló

A lélek,
mikor búcsúzva bontja szárnyait,
visz magával a földről valamit.

Eszmét, melyet világra ő hozott,
virágot, melyet ő virágoztatott.

Én Istenem, én mit vigyek neked?
Nem vihetek én mást, csak verseket.

Kiválasztok pár útamra valót,
a többenél tisztábban dalolót.

S ahol ösvénnyel vár az égi rét,
zenét hallok majd, felséges zenét.

Barátom, aki már előre ment,
azt a zenét rég hallja odafent.

S ahogy azt a muzsikát hallgatom,
azt a keveset rendre hullatom.

Az a zene csak vallatja velem:
Süket sor... nem merem... ezt sem merem.

S amikor, Uram, hozzád érkezem,
könnyű kezem miatt szégyenkezem.

A választottakból csak egy maradt,
az, melyben elfogtam egy sugarad.

Az, amelyikben elmondtam neked,
hogyan szerettem drága földedet.

S szólok: Csak ennyit hoztam. Ó, Uram,
ne ítél meg nagyon szigorúan.

terméketlen fügefát vágatna ki a példázatbeli gazda. Egy szót sem ejthetnénk, ha ez megtörténne, észszerű döntésnek tartanánk mindaddig, amíg nem azonosítjuk magunkat a haszontalan fával. Mert magunk fölött – lássuk be! – nem szívesen mondunk ítéletet.

Jézus sem sieti el megítélésünket. Türelmes hozzánk, vár ránk, időt, haladékot ad. Nem tudjuk, mennyit, egy évet vagy másfelet, talán többet is, de egyszer eljön a számonkérés. Nem várhatunk tovább, ideje a megtérés gyümölcsét teremnünk.

• BUSTYA SÁNDOR

Derűs órák számolása

Miholcsa Gyula 1980-ban szerzett fizikatanári diplomát Temesváron, nyolc évig tanított, majd a '89-es fordulat után mint operatőr, filmkészítő, dokumentumfilm rendező vált közismertté. Eleinte Schnedarek Ervin stúdiójában, majd a romániai köztévé magyar adásának belső munkatársaként dolgozott harminc évig. Jelenleg szabadúszóként folytatja filmes tevékenységét, és gimnáziumban tanít fizikát. Megkérdeztük, hogy van-e ideje az idővel kapcsolatos kérdéseinkre válaszolni.

– Sokszor hallottam azt a panaszt, hogy valamihez nincs elég időnk. Ezt elemezve rájöttem, hogy tulajdonképpen akkor nincs időnk, amikor azt a feladatot, munkát, amely előttünk áll, nem akarjuk elvégezni. A „nincs időm” kijelentés mögött az áll, hogy nem akarok, nem szeretnék megtenni bizonyos dolgokat. Ha érdeklődünk valami iránt, soha nem merül fel az a kérdés, hogy ne lenne időnk. Fizikusként elmondhatom, hogy az idő egy nagyon bonyolult fogalom, nagyon nehéz meghatározni, elsősorban azért, mert nincs rá érzékszervünk. A fényre, a hangra, a hőre van, közvetlenül tudjuk érzékelni, az időt pedig csak közvetve. Régebb azt hitték, hogy az idő mindentől független, és telik önmagában. A fizikusok cáfolják ezt a kijelentést, az időt a mozgáshoz kötik. Ha azt látjuk, hogy valami mozog, akkor ez azt jelenti, hogy telik az idő. Ha minden leáll körülöttünk, akkor úgy tűnik, hogy leállt az idő, de közben a szervezetünkben vegyi reakciók mennek végbe, öregszünk, idősödünk, tehát mégis telik az idő.

– **Jelenlegi ismereteink szerint az idő visszafordíthatatlan. Így van?**

– Ez a legizgalmasabb kérdés az idővel kapcsolatban. Ha lefilmezünk egy lengő ingát vagy egy hullámozó tengert, és fordítva vetítjük le, a néző nem fogja érzékelni a fordított vetítést. Ebből kiindulva, ha mozgásnak tekintjük az időt, az elméletileg visszafordítható lenne. A molekuláris fizika azonban nem egy test mozgását, hanem a részecskék mozgását vizsgálva állapította meg, hogy

egyirányú, visszafordíthatatlan jelenségről van szó. Tudományosan úgy fogalmazzák, hogy az entrópia (vagyis egy rendszer „rendezetlensége”) állandóan növekszik. Egy bizonyos rendezettségű rendszert magára hagyva, azt figyelhetjük meg, hogy a rendezetlensége önmagától nő. A részecskéi összekeverednek, gyűlnek.

– **Mint a tintacsepp a vízben...**

– Igen, és ez adná meg az idő irányát. Mivel ez fordítva nem történhet meg, például a teában feloldott kockacukor sohasem fog oldott állapotból újra kockacukorrá válni, a sok részecske mozgása, az entrópia növekedése adja meg az idő irányát.

– **Elképzelhető, hogy másként alakuljanak a dolgok?**

– Hogyha például egy követ leejtek, akkor a fizikusok azt mondják, hogy a kő nem azért esik le, mert igazodik a tömegvonzás törvényéhez, hanem arra hivatkoznak, hogy a gravitáció miatt annak nagyobb a valószínűsége, hogy a kő leessen, mintsem annak, hogy más irányba mozduljon. Egy véletlenszerű folyamatnak a valószínűség nagysága adja meg az irányát. Az előbbi példához visszatérve, elképzelhető, hogy sok véletlen egybeesés következtében a feloldott cukor egyszer újból kockacukorrá áll össze, de ennek olyan kicsi a valószínűsége, hogy sohasem fogjuk ezt meglátni. Ez a helyzet az idő visszafordításával is. Visszautazás az időben csak a fantasztikus filmekben lehetséges.

– **Az előttünk álló időt viszont szeretnénk jól beosztani, ezzel a céllal készülnek a különféle órák...**

– Az idő mérésére szolgáló különféle eszközök – a vízóra, napóra, homokóra, gyertyaóra – mind mozgáshoz köthetők. A mechanikus órák működését szintén a mozgás határozza meg, súly, inga, rugó idézi elő a mozgást.

– **A napóráról azt gondolnánk, hogy manapság ezt az időmérő eszközt a legegyszerűbb elkészíteni. Beszúrunk a földbe egy rudat, majd a földre vetülő árnyékot jelöljük, számozzuk...**

– Így próbálkoztak a kezdetekben, aztán észrevették, hogy néhány hónap után már nem ugyanazt mutatta az

• Interjú

óra. Így jártak a falba rögzített napórákkal is. Egy arab csillagász jött rá az 1300-as években, hogy a napóra rúd-ját nem merőlegesen kell beszúrni a földbe, illetve fali napórák esetében a falba, hanem oly módon kell beállítani, hogy párhuzamos legyen a Föld forgási tengelyével, azaz pontosan a Sarkcsillag felé mutasson. A fali napórákat az épület déli (napsütötte) oldalára építik, a Sarkcsillag pedig az ellenkező irányban, az északi oldalon helyezkedik, ezért ez esetben nem lehet a Sarkcsillag szerint tájolni. Ma már olyan applikációk, programok állnak rendelkezésünkre, amelyek a fal helyzetének függvényében kiszámítják a rúd helyes rögzítéséhez szükséges pontos szögeket.

– **Őn épített már napórát, nem is egyet.**

– Először egy függőleges falra készítettem, utána egy vízszintes területre. Ezek után egy olyan napórát próbáltam készíteni, amilyent még nem láttam sehol. Egy kőgömb átlójára helyeztem egy fémlemezt, amely a gömb körül forgatható, a gömb tengelyét pedig beállítottam, hogy a Sarkcsillag felé mutasson. A gömb körüli fémlemez által vetett árnyék alapján jelöltem be az órákat a gömb felületén. Az igazi kihívás az volt, hogy minél pontosabb, akár percek mutatasára is alkalmas napórát készítsék. Ezt követte az Erdélyben fellelhető napórák felkutatása. Ezek nagy része a templomok tornyán, vagy a templomot körülvevő falakon, jól látható helyen található. Elsődleges céljuk az imádkozás időpontjának a

jelzése volt. Innen tudták az emberek, hogy mettől meddig dolgozhatnak, ez szabta meg a falu életritmusát. Könyvet is írtam erről, illetve egy filmsorozatot is készítettem, sorra vettem az erdélyi megyéket, és lefilmeztem azokat a helyeket, amelyeken napórát találtam. *Csak a derűs órákat számolom* címmel vetítette a tévé magyar adása, és ma is megtekinthető az adás internetes videócsatornáján. Találónak tartom ezt a címet, a napóra valójában ezt teszi, csak a derűs órákat számolja. Ha nincs fény, ha nem süt a Nap, akkor nem működik. Életelv is lehet a derűs órák számolása, utalás arra, hogy a félig telt pohár tartalmának örüljek, és ne keseregyek az üres rész miatt.

– **Az üres rész azt jelenti, hogy nincs részem valamiben, lemaradok valamiről...**

– A Nap járása adja meg az életünk ritmusát, ez szabja meg az állatok és a növények életét is. Ehhez igazodik az életünk, ezért azt mondhatjuk, hogy a világ legpontosabb órája a napóra. Egy atomóra egyenletesen méri az időt, de mivel a Nap nem egyenletesen mozog, illetve a Föld pályája nem kör, hanem ellipszis alakú, bizonyos hónapokban a Nap gyorsabban halad az égbolton, máskor pedig lassabban. Mihez igazítsuk hát az életünket, az egyenletes atomórához vagy az egyenlőtlen napmozgáshoz? Szerintem a napmozgáshoz, a napkeltéhez, délhez, napnyugtához, mert ezek szabják meg az életritmusunkat.

– **Véget érhet az idő?**

– Mivel az időt a mozgáshoz kötjük, a mozgást pedig az anyaghoz, ebből következik, hogy az idő az anyaghoz kötődik. Az időt az anyag egyik megnyilvánulási formájaként tudjuk elképzelni. Ha nincs anyag, akkor időről sem beszélhetünk. Ha elfogadjuk a tudomány azon állítását, hogy a világ egy ősrobbanás következtében keletkezett, akkor ez azt jelenti, hogy ezt megelőzően nem volt anyag. Ha nincs anyag, akkor nincs tér sem, és ha nincs tér, akkor nincs idő sem. Időről csak abban az esetben beszélhetünk, illetve addig tart az idő, amíg tér és anyag van.

Tóth Árpád

Az órainga

Ketyegésében rekedt, tompa dal van,
Virrasztó éjen gyakran nézem őt –
S úgy rémlik, lengő teste szeli halkan
Hiú forgácsa az örök időt.

Nézem, milyen sunyin jár jobbra-balra,
Üvegkalitjából szinte lenyúl,
S bús életemre, a csüggedt fonatra,
Mint a párkák sziszegő kése hull.

S kiáltanék: hahó! fel! emberek!
Vigyázzatok! – De csend van a sötétben,
Hangom se fog, moccanni sem merek;

Száz mérföldig csak ingák vannak ébren,
Zord élükön titkos, vak fény inog:
Konok kések, arany gillotinok...

• KORONDI KINGA

Hit által, türelemmel

Besenyei Ildikó az Ákosfalvi Gimnáziumban tanít földrajzot és történelmet, közel 20 éve. A cserealjai református gyülekezetéhez tartozik, ahol presbiteri tisztséget tölt be. Háromgyerekes családjában, két huszonéves felnőtt lány és egy 12 éves kislány édesanyja. Vele beszélgettünk az időről, ami egyfajta bizonyágattá vált, így olvassák!

gyelünk, és így használhatjuk. Ami pedig a mindennapokat illeti, jobb ha elmesélem egy napomat: felkeléskor elolvasom a napi igét, most például a hálánaptárral folytattam, amiben kis feladatok vannak, utána a család következik. Figyelembe veszem, hogy a családtagjaimnak mennyire van szükségük rám, és ennek alapján szánok rájuk időt. Aztán következik a munkám. Az „én időm” általában vasárnap kerül sorra. Van határidőnaplóm, papíralapú is, és azt követem, de adódnak olyan tevékenységek is, amelyek nincsenek betervezve, váratlanul jelennek meg. Ilyenkor Isten megmutatja, hogy mi a fontos, mi az, ami halaszthatatlan. Ebből alakul ki a fontossági sorrend. A határidőnaplót januárban kezdem kitölteni, de csak két hétre tervezek előre. Naponta ránézek, kihúzogatom, rendezgetem. Szeretnék több időt fordítani a karitatív munkákra, ezt is igyekszem kigazdálkodni.

– **Ha az idő kerül szóba, mindig az az első gondolatunk, hogy nem jut belőle mindenre. Ez egy családban talán még inkább igaz.**

– Bennem ez úgy fogalmazódott meg, hogy arra van időnk, amire időt szánunk. Történelmi szempontból a kronológia – a görög kronosz szóból származik – a történelemnek az egyik segédtudománya, azt jelenti, hogy időrendbe helyez. A mi életünkben ugyanígy Isten is időrendbe helyezi a mindennapi tevékenységeinket. Ha elegendő alázattal, engedelmességgel figyelünk Istenre, akkor van időnk.

– **Adódik a kérdés: Önnek van ideje mindenre?**

– Hazudnék, ha azt mondanám, hogy amit beterveztem, azt mindig sikerül véghezvinni, de meg vagyok elégedve azzal, ahogy zajlik a mindennapi életem.

– **Hogyan osztja be az idejét?**

– Ezt Istenre bízom. Vele indítom a napot. A kairoszi idő az ókori görögben a megfelelő pillanatot jelöli, azt a különleges, fenséges időt, amit könnyen észrevehetünk, ha odafigyelünk.

– **Miként lehet jól egyensúlyozni a családdal, a munkával és az „én idő” között?**

– Hit által és türelemmel.

– **Konkrétan mit tud tenni valaki, akinek ezzel gondja van?**

– Kérni kell Istentől, és megadatik. Nekem sem ment egyik napról a másikra, és nem is úgy megy ez, hogy kérek egy autót, és másnap ott lesz a tömbház előtt. Meg kell tanulni. Olyan embereket küld Isten mellénk, akik megtanítanak erre.

– **Azt hiszem, hogy ennek egy másik formája az, hogy meg kell tanulni nemet mondani...**

– Igen, erre is megtanított. Mindennap olvasom az igét. A tiszteletes úrtól azt tanultam, hogy húzzam alá, emeljem ki, ami nekem fontos. Így aztán a gondolataim vezetni fogják a szavaimat. A szavaim a tetteimet, a tetteim aztán szokássá válnak, a szokásaim pedig jellemet formálnak. A jellemformáláshoz időre és türelemre van szükség. A napi ige tehát meghatározza a napomat, és az időmet annak alapján osztom be.

– **Változott volna valami, ha ma nem olvasott volna igét? Másképpen élte volna meg a mai napot?**

– Egészen biztos. Például, ha nem talállok parkolóhelyet, türelmetlenebb lettem volna. Ma későn indultam el, úgy éreztem reggel, hogy ki fogok csúszni az időből, és akkor imádkoztam, hogy ebben segítséget kapjak.

– **Ha lenne egy egész hete, mire használná?**

● Interjú

– Ha lenne egy hetem?... Hát van egy célom a bankancslistámon, egy szeretetkonyhát szeretnék, amit a korábbi fűtőházban hoznék létre, és akkor csak ezzel foglalkoznék. Ez a gondolat egyébként már régóta foglalkoztat, ezért is kerültem presbitériumi közösségbe, mert úgy éreztem, hogy ennek a közösségnek a segítségével meg tudom majd valósítani. Ennek már 3-4 éve, ebből is látszik, hogy ehhez is idő és türelem kell.

– **Azért kérdeztem, hogy kiderüljön, hogy mi a szívbéli, de általában a lista hátsó részén levő projektje. Erre honnan lop időt?**

– Általában az éjszakából.

– **És mikor alszik?**

– Nekem 6-8 óra elegendő, szeretek korán kelni.

– **Tanárként mennyit tud életviteléből átadni a tanítványainak?**

– A tanítványaimnak is el szoktam mesélni a napi időbeosztásomat, és megkérem őket, hogy ők is meséljék el, hogy miképpen zajlik a napjuk. Tanácsolom nekik, hogy iktassanak be 2-3 órát a szabadban. Néha felajánlom az ajándék 10-est is, ha megfelelően osztják be az idejüket. Például tíz istentiszteleti jelenlétért már jár az ajándék 10-es, mert azt gondolom, hogy sokszor egy jó igehirdetésből, egy elcsendesülésből, egy csendes napból többet tanulnak, mint amennyit én földrajz- vagy történelemórán meg tudnék tanítani.

– **Világi értelemben véve tehát, az időt arra kell „pazarolni”, hogy elcsendesedjünk. Nem elég csak szintén világi értelemben, minden másodpercben hatékonyan cselekedni...**

– Elárulom, hogy én munkamániás voltam. Rosszul osztottam be az időmet, maximális teljesítményre törekedtem. Ez oda vezetett, hogy majdnem ráment a családom, mert nem figyeltem oda, hogy miképpen osztom be az időmet. Szép lassan eltávolodtam a férjemtől, hanyagoltam a családomat, a családi kapcsolataimat, kicsúszott a kontroll az időm felett. Nekem szerencsém volt, mert ha mi nem is vettük észre időben, a szomszédjaink kiimádkozták a kapcsolatunk megmentését. Akkor jöttem rá, hogy ha valami ennyire értékes, akkor nekem is tennem kell érte, és kértem Istentől, hogy mentse meg a kapcsolatunkat.

Kértem, és megadta egy továbbképző formájában, ahol kettőnknek sikerült minőségi időt eltöltenünk egymással. Nagyon szépen munkálkodott Isten az életünkben, és helyrejött a kapcsolatunk. Megálmodtam azt is, hogy kisfiunk születik, ami emberi számítás szerint lehetetlen lett volna. Igaz, további 5 évet kellett várni. Megint idő és türelem kellett hozzá. Mivel veszélyeztetett voltam, kénytelen voltam a munkámat abbahagyni, és odafigyelni nemcsak magamra, de a családommal és Istennel való kapcsolatomra is. Valóságos csoda volt. Ezzel nem azt mondom, hogy könnyű volt.

Nagyon sok ima kísérte, ami természetesen meghozta az eredményét.

– **Jó megtervezni az előttünk álló időt is. Erről mit gondolsz?**

– A tegnap mögöttünk van, a holnap előttünk, de a jelen most van. Nem tudom, hogy mennyi van még, de engem ennél jobban érdekel, hogy azt amennyit kaptam – és nagy ajándékot kaptam Istentől –, azt jól használom-e. Elég időt szánok-e arra, kellőképpen elvégzem-e a feladatot, amit nekem szánt, hogy az Ő tervét megvalósítsam.

● KORONDI KINGA

Károlyi Amy

Idő és hely

1.

Mindennek megvan a maga ideje
Hamupipőke lencsét szemel
Hófehérekének torkán akad az alma.

Te most a hóviharral egyezkedj,
Ez most a hónap ideje.
A hideg fűszálaké, a télé,
akkor is, ha megőszülsz belé.

2.

Azok az elosont köszönések
azok a félre-néző kézfogások
az elmaradt szembe-nézések
elkeveredtek a szemben, szájban
és akár pohár alján a méreg
megmaradnak, amíg pohár van.

3.

Amit írtam,
nem világhírrel és aranykalappal.
A sötét országba nem viszem magammal,
a szelíd szerszámot, amit kölcsön kaptam.

Van ott elég poggyász máglyatűzre hányva,
pattognak az igék mint a rőzsegallyak.
Fölösen van úgyis ott az elmondatlan.

Az Istentől kapott, a tőle rendelt és a neki szentelt idő

A cím azt sugallja, hogy egy egyszerű, önmagával harmóniában levő témáról beszélünk: időnk az örökkévaló Isten ajándéka, aki Krisztusban belépett a mi emberi – a múltó idő törvényének alávetett – létünkbe, evilági tapasztalataink körébe. Ezt a rendkívüli ajándékot, ami életünk elemi feltétele (valaki azt mondta: életünk üzemanyaga az idő) nyilvánvalóan nem hiába és nem cél nélkül, hanem valamire, valakire nézve kapjuk, annak rendeltetése van, abban elvégzendő tennivalók, feladatok bíztatnak ránk. Szabadságunk, felelősségünk egy kitüntetett irányba mutat. Ha pedig ez a mi alaphelyzetünk, akkor természetes, hogy tartozunk az ajándékozónak azzal, hogy időnket ne sajátítsuk ki, hanem a lehető leghasznosabban töltsük el (meg), neki szentelve, dicsőségét szolgálva.

De mindez nagyon elbonyolódik, mielőtt valóságos (értsd: gyarló) emberi mivoltunkkal, konkrét döntéseinkkel belekerülünk az idő forgatagába.

Bár talán magunkban nem vonjuk kétségbe azt, hogy „életem ideje ke-

zedben van” (Zsolt 31), mégis szeretjük saját tulajdonunkként kezelni az időnket. Például ki gondol úgy az új évre, hogy azt Istentől kaptam/kapom hitelbe? Ezért nem mindegy, hogy mit kezdek annak napjaival, perceivel. Valójában nagyon ügyelnem kell abban időm beosztására, megszervezésére, bölcs kezelésére, hogy az megfeleljen a hitelező szándékának. Milyen könnyen elfeledkezünk erről a szempontról! A rendelkezésünkre álló időnkre nagyon kényesek vagyunk, mindenkivel szemben kikérjük magunknak azt a jogot, hogy azt saját jó belátásunk szerint (ami sokszor a rossz választást jelent) tölthessük el. Ami a legszomorúbb: attól is sajnáljuk, akitől kaptuk. Magunktól, kedvteléseinktől kevésbé. Olyan ez, hallottam egy tanító történetben, mintha kapnál valakitől egy 365 szobás kastélyt, és az illető csak azt kérné, hogy hetente fogadd be egy éjszakára, de te azt mondanád neki: ember, értsd meg, nincs hova lefektessetek. Hagyj békén, ne zavarj a saját palotámban.

Az Istentől nekem, a világnak ajándékozott időnek „küldetése”

van, ígéreteket, lehetőségeket hordoz magában. Abban eseményeknek kell bekövetkezniük. Abban meg kell találnunk a ráfigyelés, az engedelmesség, a szolgálat, a szeretet alkalmait. Abban Isten tervének végbe kell mennie. Ennek értelmében írja Pál apostol: de amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alávetve, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, hogy Isten fiaivá legyünk (Gal 4,4-5). A Lukács szerinti evangéliumban a karácsonyi történet így kezdődik: történt pedig azokban a napokban, hogy Augusztusz császár rendeletet adott ki: írják össze az egész földet (Lk 2,1). Eljönnek ezek a napok, és a császár azt hiszi, hogy ez az ő uralkodása kiteljesedésének, hatalomgyakorlásának, az ő nagyratörő álmai megvalósításának az ideje, miközben ő abszolút mellékszereplő: fontoskodó ténykedése által Isten üdvözítő akarata valósul meg. Sokszor nem vesszük észre, nem ismerjük fel ezt a felső rendeltetést. Csak a lenti bajokat, vagy saját kis elképzeléseinket látjuk. Vannak nagyon nehéz idők. A megpróbáltatás napjai. Gyász, betegség, szorongás, félelem. Miért kell ilyen életszakaszokon átmennünk? Miért van háború? Az utóbbinak oka, tudjuk, az ember szertelen nagyragyása, mérhetetlen önzése, kapzsisága, gonoszsága, de mi a célja? Mit akar Isten belőle kihozni? Hiszem azt, hogy Isten az egész történelemből azt akarja kihozni, hogy Krisztusban eljöjjön a felüdülés ideje (ApCsel 3,20). A sánta meggyógyítása történetében hangzik el ez a kijelentés, előzőleg Péter a Krisztus szenvedéseiről beszél. A rendeltetés nem azt jelenti, hogy minden simán, lazán megy. Hanem azt, hogy Isten üldözésen, áruláson, Golgotán, kereszten át keresztülviszi megváltó

• Elmélkedés

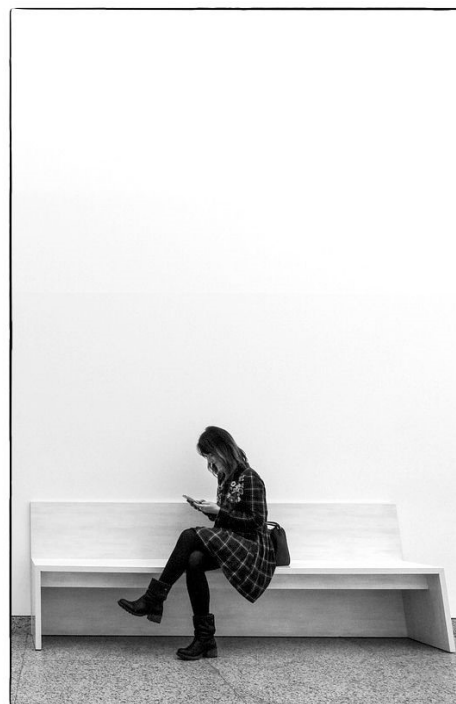
akarátát. Két dolgot üzen ez nekünk: Krisztusban az örök életre rendeltetünk, és ezt a pokol legnekieseredettebb tombolása sem vonhatja kétségbe. Másodszor: ez a tény, igazság a Krisztus követésére ösztönöz minket. A szerinte való életre. Rendeltetésemet csak vele tudom betölteni (ahogy a tükörnek világosságra van szüksége rendeltetése betöltésére).

Végül hadd beszéljünk az Istennek odaszentelt időről. Bár a kifejezést más összefüggésben is használjuk, figyeljünk a jelentésére: valamit felajánlunk, ami ily módon megszentelődik. Tisztázzuk, hogy ez a „visszaadott” idő – bár fontos a mi tudatos odafigyelésünk, ráhangolódásunk – az Úr jelenléte által lesz szentté. Nem a zsaluk szétnyitásának mozdulata hoz fényt, világosságot a szobámba, hanem a Nap, de nekem ki kell tárnom az ablakaimat. Be kell lépnem Isten jelenlétébe. A Krisztussal való élő közösségbe. Figyelnem kell az ő szavára, el kell lesnem mozdulatait, tanulnom kell az ő igazságát. Advent, karácsony, az új év minden napja, az ige hallgatása, az imádkozás, beszélgetések, az istentiszteletek, a másokhoz való irgalmas odafordulás – mind-mind drága lehetőségek erre nézve. Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak (Ef 5,15-16). Nem olyan

lelki képességről van szó, amivel egyesek rendelkeznek, mások pedig nem, hanem tudatos döntésről, a kegyelmi idő komolyan vételéről, az alkalmak készséges hittel történő megragadásáról. A barátom, testvérem, gyermekem úgymond mindig az életemhez tartoznak, de szükségem van a velük történő találkozásra, gondjaink, gondolataink, örömeink megosztásának áldott, kiemelkedő, meghitt együttléteire. Ennek érdekében pedig olykor sok mindenről le kell mondanom. Ám az áldozathozatalból mindig én profitálok. Mennyivel inkább így van ez Istennel való kapcsolatomban!

A keleti bölcsek példája azért tanulságos számunkra, mert elindultak... Mert időt, energiát szántak arra, hogy eljussanak Jézushoz. És ez lett életük kiteljesedése. Mit olvasunk a megérkezésük nagy momentumáról? Igen nagy örömmel örvendeztek. Abban lesz örömünk, amit odaszentelünk. Amit Isten nélkül, másoktól elfordulva, kicsinyes önzésben töltünk, az eltékozolt, elvesztegetett idő lesz. Még ha látszólagos sikereket is hoz. Időnk akkor lesz tartalmas, szép és értékes, ha – akár a leghétköznapiabb eseményekben – Isten közelségét éljük át, aminek élménye aztán megmutatkozik, felragyog tetteinkben, magatartásunkban. Olyan szükség van ilyen Istennel együtt időző emberekre! Ez az odaszentelt idő nem repül el nyomtalanul,

hanem áldásokat hoz, amelyek velünk maradnak. Ez az idő betago-lódik az örökkévalóságba.

Az idén mennyi időt akarsz odaszentelni, odaszánni Istennek? Mennyit akarsz igazán, tiszta lélekkel, örömben, békességben ünnepelni? Mennyi minőségi időt akarsz tölteni szeretteiddel, barátaiddal, lelki testvéreiddel? Ha idődet adod, önmagadat adod, és többet kapsz önmagadnál.

Krisztus önmagát adta, hogy egy örökkévalóságban övele lehess.

• DOMAHIDI BÉLA

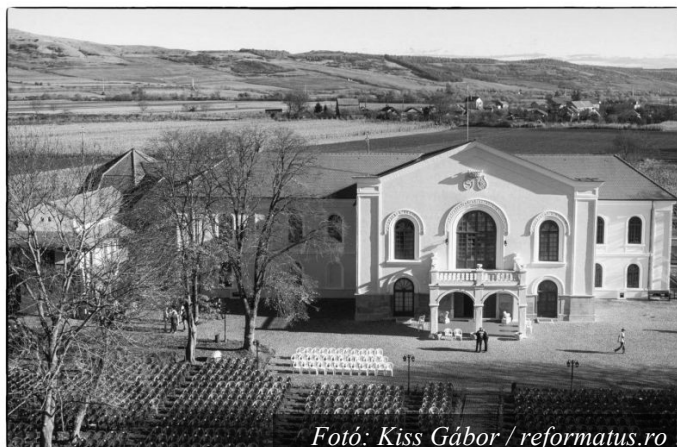
La vita è bella

Nem másabb, mint a többi gyerek az osztályban, kicsit talán izágább, az átlagnál kicsivel értelmesebb, de nem kimagaslóan, meséli pedagógus ismerősöm. Nem lógott ki az osztályközösségből, de aztán egyszer csak látványosan romlani kezdett a teljesítménye. Hiába a tanárok erőfeszítései, különórái, nem készültek el a házi feladatok, és a leckéit sem tanulta meg. A hatodik osztályt végül újra kellett kezdenie. Meséli, családi problémái voltak. Az osztályfőnöke egy idő után már világosan látta, hogy igazából a világra haragszik, és így lázad ellene. A pedagógus összefogott a vallástanárral, a pszichológussal, időt biztosítottak számára. Ezt az időt próbálták minél értelmesebben kitölteni számára, de nem engedték át az elbukott tantárgyakból, hiszen nem erre volt szüksége. Amint a kellő idő eltelt, belenyugodott a megváltoztathatatlanba, dolgozott mindazon, amin változtatni tudott, és energiáit megint megfelelő irányba tudta fordítani, bepótolta mulasztásait. Innen kezdve aztán nem volt megállás. Nemrégiben érettségizett, és érett felnőttként kezdhette életét. Nem felejtette el egykori pedagógusait értesíteni a ballagás időpontjáról, és a szokástól eltérően nem várt ajándékot, hanem ő maga ajándékozta meg egykori nevelőit. Ő a saját ajándékát megkapta a kellő időben, amikor leginkább szüksége volt rá, mert az élet szép.

- k2 -

• 2023. október 28-án felavatták a Maros megyei Bonyhán található, az Erdélyi Református Egyházkerület tulajdonában lévő Bethlen-kastélyt. Az ünnepségen ígét hirdetett Kató Béla püspök. Igéihirdetésében úgy fogalmazott, hogy beteljesült valami, amit talán még most sem hiszünk el egészen. Kiemelte, hogy ebben a helyzetben a legfontosabb, hogy hálát tudjunk adni, mert „aki képes hálásnak lenni, az nem csak önmaga körül forog-lódik”. Hálásnak kell lennünk azért, hogy egy családba, ebbe az egyházba és ebbe a nemzetbe születhetünk bele, de a közösségi öröm mindig csak akkor valósulhat meg, ha mindenki a maga helyén végzi a maga feladatát.

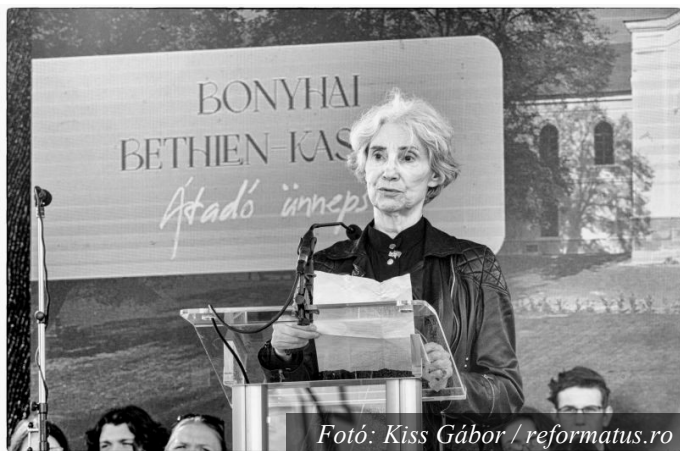
Az igéihirdetés után elsőként Borsos Melinda, az Erdélyi Református Egyházkerület Nőszövetségének elnöke köszöntötte az Erdély minden pontjáról egybegyűlt közel 5000 jelenlevőt. Mint mondta, a kastély 2013-ban történt átvétele után sokan megkérdőjelezték a döntésüket, és feltették a kérdést, hogy miért vettek ekkora terhet a vállukra, miért is kellett ez a kastély a Nőszövetségnek. Az elnök úgy fogalmazott, hogy a kastély nem „kellett”, hanem ajándékba kapták, amelyet első perctől nem teherként, hanem misszióként fogtak fel. Az álmok megvalósulása azonban nem egyszerű folyamat. A közösségi összefogásnak és Magyarország kormányának hála, most lezárult egy korszak, és kezdődik egy új, amely épp a múltból fog tanúskodni. A munka nem ért véget. Újabb tervezési folyamatok következnek, hogy megtöltsék a helyet tartalommal, hogy ezáltal még több új érték születhessen.

Fotó: Kiss Gábor / reformatus.ro

A kastély átadási ünnepségén részt vett Bethlen Julianna grófnő, aki mindenekelőtt háláját fejezte ki, hogy családja ősi fészket így láthatja. A kommunizmus idején ő és testvére, Bethlen Fruzsina külföldre emigráltak, ám a rendszerváltás után, a restitúciós törvény megszületésekor mindent megtettek azért, hogy visszakapják álla-

mosított kastélyukat. Ez 2008-ban sikerült is, az épületet pedig az Erdélyi Református Egyházkerületnek ajándékozták. Bethlen Julianna grófnő úgy fogalmazott, hogy álljon itt ez a kastély régi pompájában, és hirdesse a Bethlen család mindennél erősebb hazaszeretetét!

Fotó: Kiss Gábor / reformatus.ro

A köszöntőbeszéd sorát Jors Alin, Bonyha polgármestere folytatta. Kiemelte, hogy a kastély a környék legfontosabb helye lett, és a község hálával tartozik a Református Egyházkerületnek, amiért ilyen szépen rendezte. A polgármester egy köszönő és elismerő oklevelet is átadott Kató Béla püspöknek.

Nagy János, a magyar Miniszterelnöki Irodát vezető államtitkár köszöntötte az egybegyűlteket Magyarország kormánya nevében. Egy Margaret Thatcher idézettel nyitotta beszédét, miszerint „a politikában, ha azt akarod, hogy valamiről beszéljenek, szólj egy férfinak, ha azt, hogy valamit elvégezzenek, egy nőnek.” Az államtitkár kiemelte a nőszövetség szerepét a Bethlen-kastély felújításában. Az ünnepi beszédek az erre az alkalomra készült *Tisztességes hírnév, örökös vagyon* című kiadvány bemutatása követte Tanászi Árpád, a könyv szerkesztőjének tolmácsolásában.

A könyvbemutató után került sor a kastély ajtóinak ünnepélyes megnyitására. A nemzeti színű szalag elvágása után az egyházi képviselők, valamint a meghívott vendégek léptek be először a felújított kastélyba, majd csoportonként, minden érdeklődőnek lehetősége nyílt végigsétálni a múltból tanúskodó új falak között.

• 2023 decemberének első hetében Kárpát-medencei imnapot tartottak a gyülekezetekben. Idén a Dunamelléki Református Egyházkerület oktató-nevelő munkájáért imádkoztak a résztvevők, a Dunamelléki Református Nőszövetség által előkészített liturgia és bemutató anyag alapján.

„És mi láttuk,
és bizonyosságot is teszünk arról,
hogy az Atya elküldte a Fiút
a világ üdvözítőjéül.” (1Ján 4,14)

Áldott karácsonyi ünnepet
és reményteljes, boldog új évet
kívánunk minden
olvasónknak!

Lopott idő

A lapszám tematikájához kapcsolódó filmet szeretnék ajánlani a kedves olvasóknak, természetesen úgy, hogy az ajánlott alkotást a keresztyén ember szemével nézzük.

A *Lopott idő* egy 2011-ben készült amerikai tudományos-fantasztikus film, amely egy képzeletbeli társadalmat mutat be. A forgatókönyv szerint a nem is olyan távoli jövőben a genetikai fejlődés lehetővé teszi, hogy az emberek csak 25 éves korukig öregedjenek, ám azután mindössze 1 évet kapnak, így szükségük van arra, hogy több időt keressenek. A 25 éves korban kapott egy évnyi életidővel jól gazdálkodva több évig is élhetnek a szereplők, de életkoruk, külső megjelenésük nem változik. Ez azt is jelenti, hogy apa és gyermeke, nagyszülő és unokája egyaránt 25 éves kinézettel, fizikai adottságokkal élnek. A pénzt ez az új „életidő” váltotta fel, amely egyének között is átvihető: az emberek munkájukért időt kapnak fizetként, vásárolni is idővel tudnak. Az emberek életéből hátralevő idő a bal alkarjukon jelenik meg egy beépített digitális kijelzőn. Amint ez az idő lejár, az egyén egy utolsó szívdobbanással meghal. Az életekből hátralevő idő határozza meg a társadalom tagoltságát is. A szegények gettóban élnek, és életük minden percéért kemény munkával kell megküzdeniük; ám a gazdagok luxus városban, New Greenwichben élhetnek. A szegénység és gazdagság motívuma erőteljesen jelenik meg a filmben, a két társadalmi réteg közti különbséget a szegények, illetve gazdagok időzónája érzékelteti. A szegények időzónájából átkerülni a gazdagokéba egy évnyi időbe kerül. Mivel az idő, akár a való világban a pénz, olyan értéknek számít, amely eltulajdonítható, magától értetődően adódik az idő lopásának a

lehetősége. A bűncselekmények elkövetését a rendfenntartók, felügyelők, úgynevezett időrendészek próbálják megakadályozni.

A filmbeli tény, hogy az idővel való gazdálkodás élet-halál kérdése, valamint az, hogy a szereplők karjukon hordozzák a hátralevő életidejüket mérő kijelzőt, eszünkbe juttathatja a 31. zsoltár 16. versét, amelyben a zsoltáriró így fogalmaz: *Életem ideje kezdedben van.* Bár sokszor úgy érezzük, hogy mi tartjuk kézben az időnköt, hatalmunk van fölötte, mégis tudatában kell lennünk annak, hogy életünk ideje Isten kezében van, akkor is ha az időkerettel jól vagy rosszul mi magunk gazdálkodunk.

Az idővel való takarékoskodást, a körülményekhez való alkalmazkodást is érdekes módon szemlélítetik az alkotók. Egy adományozónak köszönhetően a főszereplő a szegények gettójából a gazdagok időzónájába kerül. Származását elárulja az, hogy mindent sietve tesz, versenyt fut az idővel, jóllehet nincs oka arra, hogy hajszolja magát, hiszen itt sok idő áll rendelkezésére. Keresztyén szemmel nézve, ez az ismerős viselkedés is gondolkodásra késztet. Aki az örök élet reménységét, hitét hordozza magában, miért hajt úgy, mint aki mindent ebben a világban szeretne elérni? Amikor Pál apostol szerint mennyei állampolgárokként élhetünk e földi világban, vajon életritmusunk nem igazodhatna a mennyekiekhez? Az örökkévalóság tudatában miért érzünk késztetést arra, hogy a világ által diktált tempóban rohanjunk?

Mindenki saját elhatározása alapján dönti el, hogy miként, hogyan használja a rendelkezésére álló időt. Az időben való bővelkedés, akár a gazdagság az életünkben, önmagában nem elegendő a boldogsághoz, nem garantálja azt, hogyha nem tudunk gazdálkodni vele. Erre példa az egyik szereplő életében beállt fordulat: az ajándékba kapott tíz évből kilencet italvásárlásra használt, a tizediket meg sem érthette, halálba vitte a gyilkos szenvedély. A hön vágyott gazdagság nyomorba taszította, vesztét okozta.

A közismert szólás, amely szerint a pénz nem boldogít, a következő formában hangzik el a filmben: az idő nem boldogít. Ezért is ajánljuk, hogy szánjanak időt a cselekményekben bővelkedő, szórakoztató, de egyben elgondolkodtató film videómegosztó csatornákon való megkeresésére és megnézésére.

• SZÉKELY FERENCZ

Csoóri Sándor

Ideje jött

Ideje jött, Uram, hogy kiüljek ide éléd
a dombtetőre.

Látom, borul az ég már templomaid fölött.

Az októberesedő kertben

kutyám is a legkövérebb rózsáidat harapja ketté,
mint trágyadombra kidobott kakasfejet.

Szervezkedik a romlás ellenünk, Uram,
kár volna letagadnunk.

Én, aki túl akartam élni szememben fényeidet,
szemetes világtájakat látok naponta egymásba csúszni
s tengerbe köpködő, fásult birodalmakat.

Füst, füst, mérgezett por és mérgezett szavak
bandája csatangol csöndes óráink között.

Mi lesz vízcseppjeiddel, Uram? Mi lesz hóharmatoddal?

Mi lesz ájulásba zuhant, zsoltáros méheiddel?

Benedek Marcell

Az órás ajándéka

A menyasszony mamája elrendezte az asztalon a nászajándékokat. A rokonok és a barátok kitettek magukért. Volt tizenkét személyes ezüst evőeszköz, porcelánkészlet, két japán váza, három vagy négy bronz dísz tárgy és a háttérben néhány egyszerű, de praktikus holmi.

Mikor a násznép hazajött a templomból, a vendégek tömegén keresztül furakodott egy császárkabátos furcsa kis öregember, akit senki sem ismert. Az ifjú férjet kereste. Egy cseléd odaigazította hozzá.

– Grósz vagyok – mondotta –, Grósz, az órás. Bizonyosan nem tesz rám emlékezni. Kisgyerek volt még, mikor a megboldogult édesapja házában megfordultam. A megboldogult nagy-nagy szolgálatot tett nekem. Sohasem tudtam leróni a hálámat. Legalább a fiának szeretnék valamivel kedveskedni. Engedje meg, hogy átnyújtsam ezt a szerény nászajándékot, és boldogságot kívánjak önöknek.

Egy nagyobb meg egy kisebb tokot húzott ki a nadrágzsebéből. Mind a két dobozban egy-egy óra volt. A nagyobbikban szép, dupla fedelű aranyóra csinos, vékony lánccal. A kisebbikben pici női óra, hasonlóképpen aranyból. Fel is volt húzva mind a kettő: másodpercenyi pontossággal tizenkét órát mutatott.

A nászútra már magukkal vitték ezt a két órát. A régi óráját a férj az öccsének, a feleség a húgának ajándékozta.

Velencében észrevették, hogy a férfi órája siet egy kicsit, az asszonyé meg késik. A különbség jelentéktelen volt, nem törődtek vele. Firenzében már egy kis bosszúságot okozott, hogy a férj háromnegyed órával korábban cipelte ki a vasúthoz az asszonyt, mint kellett

volna. Igaz, hogyha az asszony órájának hisznek, lekésnek a vonatról.

– Rómában megigazítottuk mind a kettőt – mondta a férj. – Igazán kár, hogy ilyen drága, szép órák rosszul járnak.

A római órás, mikor megértette, hogy miről van szó, adott nekik egy-egy ezüstórát cserébe, és megígérte, hogy másnapra mind a kettőt kijavítja. Hanem amikor újra megjelentek nála, zavart képpel fogadta őket.

– Harminc esztendeje vagyok órás – mondotta –, de ilyen óraszerkezetet még nem láttam. Hozzá sem merek nyúlni. Még szerencsénk, hogy hozzám fordultak: más esetleg elrontotta volna. Ajánlom, hogy adják javítóba, ahonnan vették.

A nászút harmadik és utolsó hetében már teljes másfél óra volt a különbség a két óra között. De akár-mennyire tudta is ki-ki a maga órájának a hibáját: mikor felpattintotta és megnézte, egy pillanatig mégiscsak hitt neki. És a férj idegeskedett, sietett, hogy table d'hôte-től, színházból vagy vasútról el ne késsenek, az asz-

többnyire pártklubban; az asszony otthon meg a mamájánál meg zsúrokon.

A két órát egy darabig napról-napra összeigazították. Az ebédlőben derék, pontos falióra mutatta az igazi időt. De azért megtörtént, hogy reggel a férj ijedten szaladt el hazulról, mert a maga órája veszedelmesen sokat mutatott.

– Meg kellene már igazíttatni ezeket az órákat – mondotta az asszony. – Hol van annak a te Grószodnak a műhelye?

– Az én Grószomnak? Tudod, hogy nem is ismertem azt az embert. Utána kell nézni valami címjegyzékben.

Az asszony nem röstellte a fáradságot. A címjegyzék szerint tizenhárom Grósz nevű órás van Budapesten. Kocsiba ült, és sorba járta valamennyit. Egyikben sem ismert a furcsa kis öregre. Egyik sem vállalta, hogy tőle származik az óra. És mikor megnézték a szerkezetét: valamenyi a fejét csóválta. Ilyen szerkezetet sohasem láttak.

– Még szerencsénk – mondta mindegyik –, hogy hozzám fordultak. Más esetleg elrontotta volna.

Az órához nyúlni nem mert egy sem. És azt a titokzatos Grósz, a tizennegyediket, a föld alól sem lehetett előteremteni.

A férj pedig egyre jobban megszokta a maga órájának a tempóját. Nem igazította már az ebédlő órájához, mert ritkán fordult meg az ebédlőben, akkor is izgatottan, sietve. Reggel korán rohant el hazulról; mielőtt a törvényszékre ment, kávéházban tárgyalt mindenféle ügynökökkel. A klubok is egyre több idejét vették el, választmányi tag, titkár,

szony pedig nem szívesen mozdult onnan, ahol volt: hiszen mindenütt jól érezte magát, s az órája sokkal kevesebbet mutatott, mint az uráé.

Pesten megkezdődött a mindennapi élet. A férj délelőtt a törvényszéken, délután az irodában, este

hoz, mert ritkán fordult meg az ebédlőben, akkor is izgatottan, sietve. Reggel korán rohant el hazulról; mielőtt a törvényszékre ment, kávéházban tárgyalt mindenféle ügynökökkel. A klubok is egyre több idejét vették el, választmányi tag, titkár,

alelnök volt itt is, ott is; rebesgették, hogy képviselőségen jár az esze.

A két óra eközben összetalálkozott egymással meg az ebédő faliórájával: pont tizenkettőt mutatott mind a három. Csakhogy az ebédő óráján ez delet jelentett, a férjén a jövő éjfél, az asszonyén a múlt éjfél. És az összetalálkozásról nem tudott senki, mert egyik sem volt otthon, és nem egymással voltak.

Az asszony jó asszony volt, és még mindig nagyon szerette az urát. Fájt neki, hogy az ilyen szédületes iramban éli az életét, lélegzetet sem tud venni otthon, siet, siet, mintha mindig attól félne, hogy elkésik valahonnan. Ő bezzeg szívesen megállítaná az időt: kisgyereke is van már, olyan édes most, amilyen sose lesz nagyobb korában. Régen nem igazította ő sem az óráját a faliórához. A faliórát fel sem húzták többé. Minek?

Hanem a férje óráját gyűlölte. Ez az óra most már szép, szerelmes ösz-szesimulásaik idejét is megrövidíti. Neki még éjszaka van, az urának meg reggel. Neki már éjszaka van, az urának még reggel. Az egyik friss, a másik álmos; az egyik éber, a másik alszik. Hát ez már mindig így lesz?

Egyszer, amikor egy időre esett az éjszakájuk – a férj órája hónapokkal előre járt már, de szerencsére a hónapokat nem mutatta –, az asszony óvatosan fölkel, a sötétben fölszedte a két órát az éjjeliszekrényről, kiment a konyhába, és teljes erejéből levágta mind a kettőt a kőpadlóra.

– Végre – gondolta magában – megszabadultam tőletek!

Egy pillanatig mozdulatlanul állt a sötétben; csak most kezdett gondolkodni, mit mondjon majd reggel az urának.

– Eh, bánom is én... Hát verjen meg, tegyen velem, amit akar, ha olyan kedves neki ez az óra... Az egész életünk boldogságáról van szó...

De mikor idáig jutott a gondolataiban, jéggé dermedt minden csöpp vére. A konyha csöndjében tisztán hallatszott a két óra ketyegése: egy

eszeveszetten gyors meg egy lágy, lassú ketyegés:

– Tiktaktiktaktiktaktiktaktak...

– Tikk-takk-tikk-takk...

Villanyt gyűjtött. A két óra teljes épységben hevert a kövön.

Még csak horpadás sem látszott rajtuk.

Szájába tömte a kezét, és az ujjába harapott, hogy fel ne sikkadjon. Úgy érezte, hogy titkos hatalmakkal keveredett harcba – most már el van veszve, minden mindegy –, de megpróbálja, csak azért is megpróbálja.

Lekapta a konyhaszekrényről a rézmozsat, beledobta a két órát, és rájuk csapott a mozsártörővel, ahogy egyszer valami bűvésztől látta, aki aztán épen szedte elő az órát a mozsárból, büszkén jelentve ki:

– A mutatvány sikerült.

Az első ütést követte a második, a harmadik. A mozsár csengése fel-lármázta a házat. A cseléd mozgolódott a szobájában, odabenn fölébredt a kisgyerek, és sírni kezdett. Az asszony vagy tízet csapott a két órára, eszelős dühvel, aztán, mikor már kétfelől is lépéseket hallott, felfordította a mozsarat.

– Mit csinálsz? – kiáltott rá az ura, aki egy szál ingben rohant ki a konyhába.

– A... a... mutatvány sikerült – dadogta az asszony, és ájultan esett össze.

A két órának semmi baja sem volt.

A férj nemhiába tárgyalt kora reggel mindenféle ügynökökkel: szemlátomást gazdagodott. Nemhiába töltötte délelőttjét a törvényszéken, délutánját az irodájában: híres-neves ügyvéd lett belőle. Nemhiába járta este a klubokat, köröket, kaszinókat: képviselő lett, aztán államtitkár, aztán miniszter.

És nemhiába sietett az órája előbb percekkel, aztán órákkal, aztán napokkal, hetekkel, hónapokkal és évekkel: egyszerre csak észrevette, hogy öregember. Ráncos, kopasz, reszkető lábú öregember.

Tulajdonképpen már régecskén ráncos, kopasz, reszkető lábú öregember volt, de ezt nem vette mindjárt észre. Amíg miniszter volt, nem vette észre. Mikor megbukott, észrevette.

Ránézett feleségére, és csodálkozott, hogy ennyivel öregebb nála. Hiszen jóformán egyidősek voltak. És az asszonynak még barna a haja, alig-alig hogy szarkalábas a szeme környéke, egyenes, sudár a dereka, rangos a járása.

Csak nézte, nézte a feleségét, és könny szökött a szemébe. A felesége pedig odament hozzá, megölelte, megsókolta, és azt mondta neki:

– Húzd fel az ebédőórát, öregem.

A volt miniszter felmászott egy székre, és reszkető kézzel csavargatta az óra kulcsot. Nehezen ment. Régóta állt már az óra.

– Hány órára igazítsam? – kérdezte megtörten, szerényen. Pedig ott zakatolt zsebében az órája.

– Csak nézd meg az órát – mondta a felesége. – Nálam pont tizenkettő, de nem tudom...

– Érdekes, nálam is.

Az asszony lesegítette az urát a székről. Az szégyenkezett egy kicsit, de elfogadta a segítséget, mert szédült a feje.

És ettől a perctől fogva olyan egyformán járt a három óra, ahogy csak ember alkotta órától telhetik.

Ráskay Lea

Határidős munkám van. Szinte percenként nézem az órát, és szeretném megállítani a kérlelhetetlenül menetelő óramutatókat. De nem lehet. Tudom, hogy ez így jó, hiszen még a tegnapi siettetni szerettem volna, mert számomra kedves személyeket vártam. Az én kedvem, elvárásom, akár szeszélyem ebben a kérdésben is relatív, de az idő maga állandó. Fura ezt így kimondani, hogy az idő állandó, de csak így tudom megfogalmazni, szavakba önteni azt, hogy állandóan telik, halad, folyamatban van. Ezért izgalmas kérdés: meg lehet-e állítani az időt?

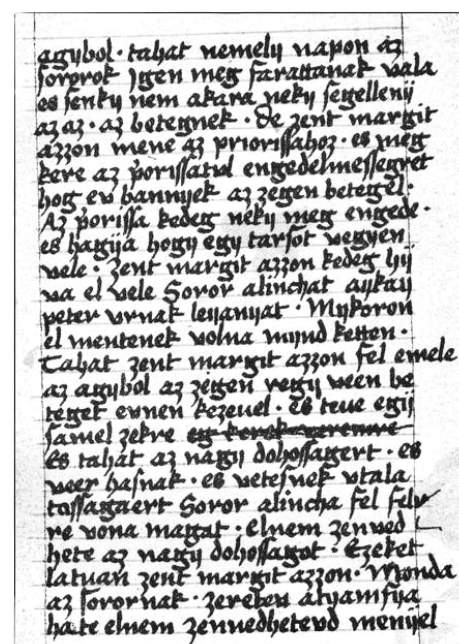

Az 1500-as években egy domonkos rendi apáca papír fölé hajol és körmöl. Rendszeresen, kitartóan, nagy figyelemmel. Nem nézi az órát (volt-e egyáltalán órája?), annyira nem érdekli az idő múlása, hogy még a születési dátumának idejét sem tartotta annyira fontosnak, hogy valamelyik papírlap szélére feljegyezze. Pedig ez szokása. Néha hozzáfűz valamit a másolt szöveghez, hogy érthetőbb legyen. Egy dátum, egy számára fontos hír. Talán csak azért jegyzi le, hogy ne feledje el. Egy hirtelen ötlettől vezérelve odakanyarítja az aláírását.

Ráskay Lea, mert róla van szó, feltehetően egy gazdag nemesi családból származott. Megtanult írni, olvasni, és a latin nyelvet is elsajátította. A Nyulak szigetén (Margitsziget) levő kolostorban fontos szerepe volt. Könyvtáros és vezető kódexmásoló lett. A kódexmásolás időigényes munka volt. Akár évekig is eltartott, amíg egy-egy könyvet lemásoltak. Ma, amikor a könyvnyomtatás csupán anyagiak kérdése, nehezen tudjuk elképzelni, hogy milyen türelem, kitartás és mennyi fáradozás kellett ahhoz, hogy egy könyv eljusson olvasójához. Akkor volt igazán nagy kincs a könyv.

A kódexmásoló apáca életére csak munkáján keresztül következtethetünk. Milyen természetű volt, milyen gondolatai voltak, hogyan viszonyult apácátársaihoz, tartotta-e a kapcsolatot családjával? Mindezt nem tudjuk bizonyosan. De azt igen, hogy pontos, szép, jól olvasható írása volt, és ügyelt a külalakra. Sok munkája miatt néha több hibát ejtett, mint kortársai. Jellegzetes írása tette lehetővé azt, hogy a kutatók felismerjék, és több kódex másolását neki tulajdonítsák. Munkája nyomán jutottak arra a következtetésre, hogy valószínű a női alakok érdekelték, azoknak tetteit örökölte meg. Követendő példaként kívánta apácátársnői elé állítani Szent Margit, Szűz Mária és más női szentek életét.

Az általa másolt Szent Margit legendából tudjuk meg többek között, hogy Margit hogyan készült az ünnepekre: „Nagypénteken pedig mindenestől fogva semmit sem eszik vala, sem iszik vala, sem aluszik vala, sem szól vala valamely embernek, viselvén mind a teljes napot nagy ájtatos, siralmas imádságban, siratván Jézusnak ártatlan, szent halálát. Mikoron pedig nagypénteken a pap felemeli a keresztfát és azt mondja: »Ecce lignum«, azaz »Íme hol vagyon a Szent Keresztfa«, akkoron a

Részlet a Margit legenda kódexből,
Ráskay Lea kézírása

szentséges szűz, Szent Margit aszszony leterjeszti vala ömagát a földre nagy siralmakkal, úgyhogy az ő nagy siralmát még el ki is meghallhatták a szentegyházban. Ezenképpen marad vala mind napestig nagy siralmakban... Minden karácsony estjén mond vala ezer Pater noster-t és teszen vala ezer veniát (leborulás) és böjtöl vala vízzel...

Így örökölte meg Margit életét, de ki örökíti meg az övét? Tulajdonképpen milyen élete volt Ráskay Leának? Még kutatás kérdése, de írásai alapján gondolhatjuk, hogy rendszerető, pontos, másokra figyelő, hithősökre felnéző, szorgalmasan munkálkodó volt az Isten dicsőségére és a mi javunkra. Amit bizonyosan tudunk, hogy az 1500-as években valaki nekünk írt, nekünk üzent, és így „állította” meg az időt. Példát mutat ma is abban, hogy az időt nem lehet birtokolni, de részévé válva már az örökkévalóságnak dolgozunk.

Ráskay Lea és apácátársai a törökök elől menekülve hagyták el a Nyulak szigetét. A törökök a kolostort lerombolták, és csupán a 19. századi régészeti ásatások fedték fel, hogy mit rejt a föld, mit üzen a múlt.

• BEREKMÉRI MELINDA

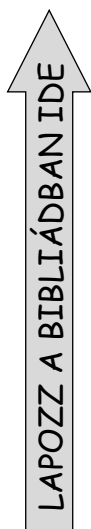

„Lakodalmom van a mi utcánkban...” – énekelnénk ma, ha a képen látható jelenet részesei lennénk. Ugyanis lakodalomba készülő lányokat látunk a menyasszony háza közelében, akik közül öt boldogan nyitja az ünnepségre vezető ajtót, másik öt viszont fejvesztve szalad valahova. Történik mindez egy rendkívül kulcsfontosságú pillanatban, amikor a késő éjszakai sötétségben megérkezik a vőlegény. Ilyenkor már lámpást is kellene gyújtani, ám sajnos ez nem mindeniknek sikerül. Vajon mi lehet a baj?

A menyasszony barátnői egy nagyon tanulságos példázatnak a szereplői, amelyben Jézus arról tanít, hogy mindig készen kell lennünk az ő visszajövetelére.

ÉS OLDD MEG AZ ALÁBBI

Melyik a kakukktojás?

vőlegény, bor, olaj, lámpás, menyegző, kereskedő, pap, korsó, nap, óra, temetés, ajtó, éjféli, kiáltás, szűz, balga, okos, álmos, éhes, vásárol, eszik, elalszik, késik, megérkezik, ismer, kialszik, bemegy, hazudik, bezár

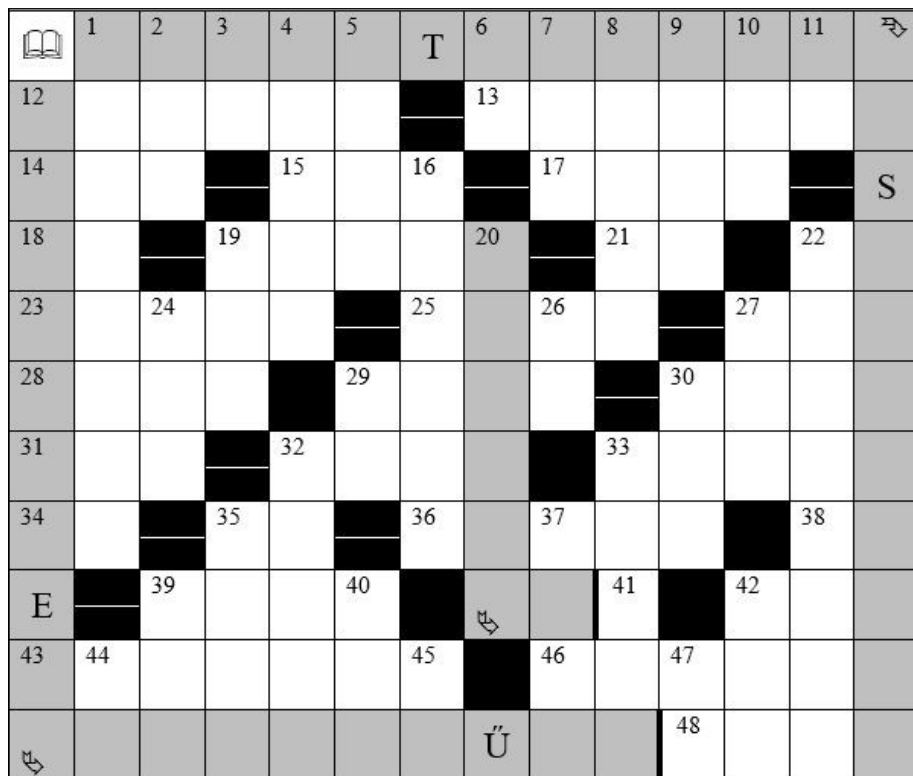
AKIK KÉSZEN VOLTAK,
BEMENTEK VELE A MENYEGZŐRE
Mt 25,10

Tíz találatos szóháló

U	Q	B	K	K	L	Á	M	P	Á	S	O
N	V	Ő	L	E	G	É	N	Y	C	J	L
Q	F	Z	I	A	R	P	J	O	G	B	A
T	R	O	Y	M	Q	E	I	F	K	V	J
K	P	K	U	N	W	R	S	X	É	P	J
I	L	O	Y	N	B	S	A	K	S	L	V
W	Z	S	H	Y	C	K	Z	U	E	Q	F
B	A	L	G	A	R	D	H	Ú	U	D	Z
M	E	N	Y	E	G	Z	Ő	R	Z	R	Ő
U	V	I	G	Y	Á	Z	Z	A	T	O	K

Rejtvényünkbe egy, a hitünket megpróbáló igeverset építettünk be: „Aki...” – folytatás a rejtvényben.

Vízszintes: 1. A beépített igevers első része, 12. Az 1Kor 14,40 szerint az istentiszteleten mindennek így kell történni, 13. Csonthéjas gyümölcs és fülünk rugalmas szövete, 14. Sérülés során keletkezik, 15. Vissza: sárga virágú, fanyar gyümölcsű cserje, 17. A Máté 18-ban Jézus egy ilyen szolgáról beszél, 18. Holland autók jelzése, 19. Áser fia, Jákob unokája (4Móz 26,44-45), 21. Arad megyei autók jelzése, 22. Határozószó, 23. A megjelölt közeli ideig, 25. Az M számértéke az ókori Rómában, 27. Talál, 28. Magas vízpart, 29. A víz és a tea is ez, 30. Tisztításra használt kis kézi eszköz, 31. Rómában a kilencszázötvenet így írták, 32. Észak-európai nép az ezer tó országában, 33. Igénylek, 34. Sapka eleje! 35. Testvér magánhangzók, 36. Enikőék becézve, 38. Dél előtt, 39. Katonai vezényszó, 41. Kén vegyjele, 42. A hét vezérünk egyike, 43. A szent szolgálatban az öszövétségi papság segítői voltak (4Móz 3,1-9), 46. A népi bölcsesség

szerint mindenhol jó, de a legjobb..., 48. Hegyi tó az Erdélyi szigethegységben, környékén sok emlékezetes, építő egyházi rendezvényt tartottak.

Függőleges: 1. A Júdás pénzén vásárolt földdarab neve (ApCsel 1,18-19), 2. Középen szebb! 3. Kötőszó, 4. Megrettent ember és állat is teszi (é. f.), 5. Vissza: Bont társa, 6. Udvar kezdete! 7. Gyermeknek egykor – nem is túl régen – az ilyen filmek is nagy élményt jelentettek, 8. Vissza: radioaktív nemesgáz, 9. ... Péter (1676–1752), Háromszék főkirálybírója, jeles író, a Metamorphosis Transylvaniae szerzője, 10. Jövendőmondó, 11. Amikor az órás már nem ás! **12. A beépített igevers második része,** 16. Igyekezze, 19. Számítástechnikában az információ

mértékegysége, **20. A beépített igevers befejező része,** 22. Fedőt rak rá és sürgető szócscsa, 24. Daráló egyenmű hangzói, 26. Fél elem! 27. Süttö, 29. Azonos magánhangzók, 30. A derült ég színe, 32. Aggodalmasan vigyázza, 33. Zavaros esték! 35. Becézett Eliza, 37. Keleti keresztyén templomok nélkülözhetetlen kelléke, 39. Összezárt sáv! 40. Apátsági templomáról híres Vas megyei település Szombathely közelében, 42. Vissza: jelen hónap rövidítése, 44. Régebbi gépkocsiban több ilyen szíj is volt, 45. Körülbelül, 47. Üres tál!

Megjegyzés: Az igevers és a bibliai nevek a Károli fordítás szerint írandók.

Készítette: Zöld György

Mária és Márta Magazin — kiadja a **proMissio Egyesület**

Munkatársak: Berekméri Melinda, Borsos Melinda, Bustya Sándor, Czirmay Csaba Levente, Korondi Kinga, Simon Imola Zsuzsanna, Székely Ferencz

Korrektor: Bálint Boglárka

Borítóterv: Orbán Tibor

Cím: Marosvásárhely, Bernády György tér 3. szám

Tel: 0265-214975

e-mail: magazin@mariaesmartha.ro

Honlap: mariaesmartha.ro

ISSN: 1583-1329; **Nyomda:** Intermedia Kft.

A jó gazdasszony holtig tanul

Fokhagymakrémleves pirított kenyérkockával

Hozzávalók: 3 fej fokhagyma, 2 ek. olívaolaj, 1 ek. vaj, 1 szál póréhagyma, 1 szál fehérrépa, 1 db burgonya, 1 l csirkehúsleves alaplé, 1,5 dl tej, 1,5 dl tejszín, só, bors, szerecsendió (őrölt), 4 szelet rozskenyér.

Elkészítés: A fokhagymakrémleves elkészítéséhez az egész fej fokhagymákat hámozatlanul, 180 fokos előmelegített sütőben kb. 40 percig sütjük, vagy addig, amíg meg nem puhulnak. Ha elkészült, hagyjuk kicsit hűlni. Kettévágjuk a fokhagymafejeket, és kinyomkodjuk belőlük a pürét, majd félretesszük. Felhevítünk egy kevés olívaolajat 1 ek. vajjal egy lábosban, majd megpároljuk rajta a felkarikázott póréhagymát. Hozzáadjuk a fokhagymapürét is, végül az apróra vágott zöldségeket is, lepirítjuk. Felöntjük az alaplével, a tejjel, a tejszínnel, sózzuk, borsozzuk, hozzáadjuk a szerecsendiót, majd leturmixoljuk. Az elkészült levest pirított kenyérkockákkal tálaljuk.

Szaftos rakott káposzta

Hozzávalók: fél ek. zsír, 1 fej vöröshagyma, só, 3 gerezd fokhagyma, 80 dkg darált sertéshús, bors, 1 tk. őrölt kömény, 2 tk. majoránna, 1 tk. pirospaprika, 15 dkg főtt rizs, 2 ek. tejföl, 1 db tojás, 1 kg savanyú káposzta, 1 szál füstölt kolbász, 10 dkg füstölt szalonna.

Elkészítés: A vöröshagymát megpucoljuk, félbevágjuk, felkockázzuk, a fokhagymát szintén pucoljuk, majd apróra

vágjuk. Egy serpenyőben kevés zsiradékot hevítünk közepes lángon, beletesszük a vöröshagymát, sózzuk, majd ha kicsit üveges, hozzáadjuk a fokhagymát. 1-2 percig kevergetve pirítjuk, majd hozzáadjuk a darált húst, sózzuk, borsozzuk, fehéredésig pirítjuk, ezután fűszerezzük őrölt köménnyel, majoránnával és pirospaprikával, és nagyjából 15-20 percig alacsonyabb fokozaton tovább pirítjuk. Ha elkészült, hagyjuk langyosra hűlni. Egy keverőtálba rakjuk a rizst, hozzáadjuk a darált húsos alapot, tejfölt kanalazunk rá, hozzáadunk egy egész tojást, és jó alaposan összekeverjük. Előkészítjük a káposztát. Kóstoljuk meg, ha nagyon savanyú, hideg vízzel öblítsük át 1-2 alkalommal, majd szűrjük le. A süttöt előmelegítjük 180 fokra. Előveszünk egy magasabb falú tepsit, az aljára halmozzuk a káposzta felét, ezután egy keverőtálba tesszük a tejfölt, hozzányomunk 1 gerezd fokhagymát, sózzuk, alaposan összekeverjük, és az ízes tejföl egy részével lekenjük a káposztát. Ezután ráhalmozzuk a darált húsos alapot, majd ismét tejföllel kenjük meg. Erre tesszük a felkarikázott kolbászt, majd a káposzta másik felét, amit lekenünk az utolsó réteg tejföllel. Végül a tetejére vékonyan felszeletelt szalonnát rakunk, az egészet letakarjuk alufóliával, és az előmelegített sütőbe rakjuk 40 percre. Fólia nélkül pirosra sütjük 15-20 perc alatt.

Sütőtökös banánkenyér

Hozzávalók: 2 db érett banán, 1 db tojás, 15 dkg görög joghurt, 12,5 dkg natúr sütőtökpüré, 1 tk. vaníliaaroma, 20 dkg liszt, 1 tk. sütőpor, 1 csomag bourbon vaníliás cukor, 1 tk. sütőtökös pite-fűszerkeverék, 2,5 dkg dió, 5 dkg csokoládépasztilla.

Elkészítés: A banánokat meghámozzuk, egy tálba tesszük, és egy villa segítségével pépesre törjük. Hozzáadjuk a joghurtot, a sütőtökpürét és a vaníliaaromát, és elkeverjük. A lisztet egy másik tálba tesszük, hozzáadjuk a sütőport, a vaníliás cukrot és a fűszerkeveréket. A száraz hozzávalókat a banános-joghurtos püréhez szórjuk, és alaposan összekeverjük az egészet. Azután az apróra tört diót és a csokoládépasztillát is beletesszük, és ezzel is jól elkeverjük. A tésztát egy sütőpapírral kibélelt kenyérsütő formába öntjük, és 180 fokos sütőben 30-40 perc alatt készre sütjük.

Csukás István

Száll az én időm

Letépett naptárlapokon, lejárt határidőnaplókon
száll az én időm, ilyen setesuta szárnyakon repül
s alatt, villamosok és autóbuszok közt, hétfő,
kedd, szerda, szerkesztőség, otthoni íróasztal, néha
egy kártyaparti, január, február, március, hó zuhog,
nap süt, rügy fakad, nyár tombol, télikabát,
felöltő, rövidujjú ing, ajándék influenza,
kapkodva áttűnődött pár nap, harminc év,
negyven év, ötven, ügetés elnyűtt izmokkal, idegekkel,
s körbe-körbe a megélhetés ostora előtt, önként
szájba kapott zablával, szerelem, házasság, emberfeletti
erőfeszítéssel felépített lakás, elgyötört kedvű
fényűzések, sivárodó, gépies ünnepek, félig
megemésztett ingerek, rövidre zárt gondolatok,
végigaludt s álomnak tűnő volt-nincs szabadság,
sebtiben bedeszklázott múlt, elfüggönyözött jövő,
mogorva, egymást harapó tülekedés a jelenben, a
fásultságig ismert sehonnan-sehová utakon, dobra feszített
remegő hasfallal, agyoncigarettázott szívvel, beszűkülő
elmével és feleslegessé vált lélekkel, napról-napra,
évről-évre, rossz versenyt futva az elhatalmasodó
szorongással, belemben az ifjúkori nyomor sarkantyúival,
fent valahol, a por fölött lógnak a csüggesztő
csillagok, elfonnyadnak a naptárlapok közé préselt
hajnalok, alkonyok, folyton az órára pislogó
barátságok, idegesen bekapott szeszek, fékezett
mámorok, éjfél felé megfagyott mosolyok, a fülemben
kattogó ébresztőóra, csütörtök, péntek, november, december.